

Ксенія Миколаївна ГУРТОВА,

*викладач кафедри фундаментальних
та юридичних дисциплін факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

Діана Володимирівна БАБИЧ,

*студентка факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ВИНИКНЕННЯ КОРУПЦІЇ У СВІТІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Корупція як явище, не є надбанням сучасності. Ще з часів появи перших держав, корупція є породженням соціуму і відносин у ньому. Корупція як глобальне явище притаманне усім країнам, незалежно від політичного устрою і рівня економічного розвитку. Очевидно, корупція є проблемою не лише українською, а й світовою. Над її вирішенням працюють такі поважні міжнародні організації, як ООН, Європейський парламент, Організація безпеки та співтовариства в Європі тощо [1].

Першим правителем, про якого збереглася згадка як про борця з корупцією, був Урукагін – шумерський цар міста-держави Лагаш у другій половині XXIV ст. до н. е. Проте, незважаючи на показові і часто жорстокі покарання за корупцію, боротьба з нею не приводила до бажаних результатів. У кращому випадку вдавалося запобігти найбільш небезпечним злочинам, однак на рівні дрібної розтрати і хабарів корупція мала масовий характер [4].

Процвітала корупція і в Стародавньому Єгипті за правління Ямоса II у законодавстві Стародавнього Єгипту були вимоги про своєрідне декларування доходів вищих чиновників. Окремі з них, незважаючи на свою назву, «неджеси» («малі люди»), мали статки, які дорівнювали багатствам фараона. Той чиновник, який не міг довести законного походження своїх маєтностей, карався смертю [3].

Корупція завдала великої шкоди Україні в період Руїни та Гетьманщини, коли під час виступу гетьмана Івана Мазепи проти Петра I полковник Бурляй здав московським військам фортецю Біла Церква за хабар. Та й сам гетьман Мазепа отримав гетьманську булаву за допомогою хабара, якого дав московському воєводі Голіцину. Значну роль у цей період у боротьбі з корупцією відігравало громадянське правосуддя. З XVI до XX ст. в Україні діяли копні суди, судді яких складали присягу, що не будуть «лихоїмствувати» (брати хабарі).

За часів середньовічної Східної Європи за корупцію почав карати Іван III, а Іван Грозний запровадив смертну кару за «надмірність у хабарах». У травні 1686 р. Константинопольський патріарх Діонісій отримав 200

золотих червінців і 120 чорно-лискучих соболів від московського посла за передачу Української церкви від юрисдикцію Московського патріархату. Згодом Діонісій був позбавлений патріаршого престолу за цей вчинок, але автономію українській церкві так і не повернули. [2]

Як бачимо, корупція має давню історію, і людству необхідно зробити чимало, щоб її перемогти або хоча б мінімізувати.

Головними чинниками, що стали підґрунтям для розвитку і поширення корупції в Радянському Союзі і країнах пострадянського простору, є:

- невизнання ні владою, ні науковцями того часу поняття “корупція” як проблеми, що притаманна будь-якому суспільству, у тому числі радянському. Наголошувалось, що це явище притаманне буржуазній державі і суспільству, де має місце експлуатація людини людиною, де державний апарат знаходиться у підпорядкуванні монополій, де для цього закладені умови у самій економічній і політичній системі капіталістичного суспільства (лише в 90-х роках XX ст. її почали визначати, як невід’ємну ознаку будь-якого устрою). Заперечення існування явища, відповідно, не викликало необхідності розвитку антикорупційної політики;

- якщо і були спроби боротьби з корупцією в державному апараті, то здійснювали їх виключно представники цього апарату, що не давало позитивних результатів;

- корупція в системі тоталітарного контролю, як доводять дослідження, нерідко виступала єдиною можливістю впровадження ринкових відносин у планову економіку країни і в подальшому розвитку тіньової економіки

Висновок. Слід зазначити, що корупція засуджувалася в усі часи, але це не зашкодило проникнути їй і в сучасне суспільство. Проаналізувавши різні історичні епохи, ми можемо констатувати, що корупція виникає одночасно з зародженням людської цивілізації і жодна із соціально-політичних і економічних систем не має повного імунітету небезпечного явища – змінюються лише його обсяги і прояви, а також його можливості, що визначається ставленням держави і суспільства.

Список бібліографічних посилань

1. Боковиков Ю. В. Механізми протидії корупції. Теорія та практика державного управління. 2017. Вип. 56. С. 1–7.
2. Безрутченко В. С. Історичний шлях виникнення корупції, різноманітність поглядів на проблему визначення дефініції цього явища. URL : file:///C:/Users/111/Downloads/boz_2008_18_32.pdf.
3. Lure Y.M. Ocherky drevneehypetskoho prava XVI – X vv. do n. э. (pamiatnyky u yssledovaniya). Lenynhrad : yzd-vo Hos. Ermytazha, 1960. 357 s.
4. Закони Хаммурапі: Практикум / укл. Д.Г. Каюк. Дніпропетровськ : Юридична академія Міністерства внутрішніх справ, 2005. 52 с.

Одержано 18.11.2021